

אלא אי אמרת .הך ברכה דקאמרי להבה רבה היכי ש"מ דלין מעכבות
זו את זו דלמא האי דלא אמרי יוצר אור משום דלא מטא זמניה הוא
ובי מטא זמניה אמרי לה ורע"ג דקרו ליה כי ק"ס לא מטא זמניה
כדאמרינן בעלמא (וימא לוי) הקורא את שמעט אכתי משמר לא ילא
שמיני משמר מקדמינן ואלו תפלה אור

משום דלא מטא זמן יוצר אור . דנהי דשחיטת התמיד משיעלה
עמוד השחר פי' רש"י מיהו לא הוה שעה לומר יוצר
אור כדאמרי' הקורא כו' ויכול לסבור דכתיב' כותיקין' :
ברכה אחת למשמר היוצא וכו' . סימא קת מלי היא הויול וליה
בה לא שם ולא מלכות: **ברכה** ואלמר
בא' אלהיו מלך העולם והיה סבור
שהיינו והבין שהיה שר ואלמר שהבין
שהיה סבור סיים שהכל . **ר"ל** לאתויי
נחמא . ופירש רב אלפס השתא דלא
אפשיטא בעינין אוליין לקולא ואפילו
פתח בתמרא וסיים בשכר ילא . ור"י
הי' חומר לחומרא דלריך לבדך פעם
אחרת.ומיהו היה חומר ר"ל חס היה
יודע בדבור שטעם בדבורו שלמר
בורא אפרי העתה (בורא) פרי הגשן
דכסוד כדי דבור יכול לחזור בו. וכן
ב"ט בחתימה של יום טוב חס טעה
בין מקדש ישראל ואמרי' חומר מקדש
השבת חומר ביום דבור ילא אחרי
שהוא יודע שהוא י"ל וקדש ה"ל
יעקב מקדשן מאי קא מצטלי ליה ואל

אלא אי אמרת אהבה רבה הוא אמרי מאי
ברכות אין מעכבות זו את זו דלמא האי דלא
אמרי יוצר אור משום דלא מטא זמן יוצר אור
ובי מטא זמן יוצר אור הוה אמרי *ואי מכללא
מאי דאי מכללא לעולם אהבה רבה הוה אמרי
ובי מטא זמן יוצר אור הוה אמרי ליה ומאי
ברכות אין מעכבות זו את זו *סדר ברכות :
וקרוין עשרת הדברות שמע ודוה אס שמעי
ויאמר אמת ויצבי ועבודה וברכת כהנים . אמר
יתודה אמר שמואל אף בגבולין בקשו לקרות
כן אלא שכבר במלום מפני תרעומת המינין
תניא נמי הכי ר' נתן אומר בגבולין בקשו
לקרות כן אלא שכבר במלום מפני תרעומת
המינין רבה בב"ה סבר למקבעיהו בסורא
א"ל רב חסדא כבר במלום מפני תרעומת
המינין אמימר סבר למקבעיהו בנהרדעא
א"ל רב אשי כבר במלום מפני תרעומת
המינין : ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר
היוצא . מאי ברכה אחת א"ל חלו ב' משמר
היוצא אומר למשמר הנכנס מי ששכן את
שמו בבית הזה הוא יושבין ביניכם אהבה
ואהבה ושלום ורעות: מקום שאמרו להאריך :
פשימא *היבא דקא נקיש כסא דחמרא בידה
וקסבר דשכרא הוא ופתח ומברך אדעתא
דשכרא וסיים בדחמרא יצא דאי נמי אם אמר
שהכל נהיה בדברו יצא דהא תנן *על כולם
אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא אלא היבא
דקא נקיש כסא דשכרא בידה וקסבר דחמרא
הוא (ה) פתח וברך אדעתא דחמרא וסיים
בדשכרא מאי בתר עיקר ברכה אוליין או
בתר חתימה אוליין ת"ש *יחדית פתח ביוצר
אור וסיים במעריב ערבים לא יצא פתח
במעריב ערבים וסיים ביוצר אור יצא ערבית
פתח במעריב ערבים וסיים ביוצר אור לא יצא
פתח ביוצר אור וסיים במעריב ערבים יצא
כללו של דבר הכל הולך אחר החתום שאני

רב נסים גאון
כבר בפסוק מפני
תרעומת המינין.
בתלמוד ארץ ישראל
של זה הפרק פורשה
ברין היה שיר קרין
עשרת הדברות בכל יום
ספני מה אין קרין
אתה ספני שעת המינין
שלא היה אלהים אז
לבדם נהגו למשה
בכתי' : מקום שאמרו
להאריך את רשאי לקצר
אמר רשאי להאריך
להתם את רשאי שא
לתתם פורשות בתוספת
(פרק ה') אלו ביטוי
שקצרו המברך על
הפירות ועל הצעות כו'
ואלו ברבות שפאריין
בהן ברכות של תענית
וברבות של ראש השנה
ושל יום הכיפורים כו'
ובגמ' דבני מערבא
(פרק ה') נביא ר' יוחנן
ספסע קצר פותח במברך
ואמר ויהיה במברך
ספסע אריך פותח
במברך ויהיה במברך
דניחא למאן דאמר כל
ברכה שאין בה חובת
השם אינה ברכה . עיקר
ההוכחה של רב ור' יוחנן
בפרק ביצה שברכות
(דף ט') ובגמ' דבני
מערבא שפרק הירואה
מקום (הלכה ה') נביא
ר' יעקב בר' יודיה
בשם רב כל ברכה
שאין עמה מלכות אינה
ברכה אמר ר' תנחומא
ואנא אשנא פסעא
(תלמיס קמא) אחסד
אחורי חסד :

התם דקאמר ברוך יוצר המאורות העוהא לרב *דאמר כל ברכה שאין בה חובת
השם אינה ברכה שפיר אלא לר' יוחנן דאמר כל ברכה שאין בה מלכות אינה
ברכה מאי איבא למימר אלא כיון דאמר רבה בר עולא *כדי להוכיח מדת יום
בלילה ומדת לילה ביום כי קאמר ברכה ומלכות מעיקרא אתרווייהו קאמר ת"ש
מסיפא כללו של דבר הכל הולך אחר החתום כללו של דבר לאתויי מאי לאו
לאתויי הא דאמר לא לאתויי נחמא ותמרי ה"ד אילימא דאכל נחמא וקסבר
דתמרי אבל ופתח אדעתא דתמרי וסיים בדנהמא היינו בעיין לא צריכא כגון
דאכל תמרי וקסבר נחמא אבל ופתח בדנהמא וסיים בדתמרי [יצא] דאפילו
סיים בדנהמא נמי יצא מאי טעמא דתמרי נמי מיון זייני : אמר רבה
בר *חיננא סבא משמיה דרב *כל שלא אמר אמת ויצבי שחרית ואמת
ואמונה ערבית לא יצא ידי חובתו שנאמר *להגיד בבקר חסדך ואמונתך
בלילות : ואמר רבה בר חיננא [סבא] משמיה דרב *המתפלל כשהוא כורע
בבורע בברוך וכשהוא זוקף זוקף בשם אמר שמואל מאי טעמא דרב דכתיב *ה'
ליה *שמואל לחיאי בר רב *בר אריאן הא ואימא לך מלתא מעלייתא דאמר
אבוך הכי אמר אבוך כשהוא כורע בברוך כשהוא זוקף זוקף בשם .
רב

הוא שהולכים ממזרחים וקבע להם הים והעברים וברכת אמת ואמונה מדבר בה אף על העתידות שלטו מלפנים שיקיים לנו
הבטחתו ואמונתו לגאלנו מיד מלכים ומיד עריצים ולשום נפשנו בחיים ולהדריכנו על צמות אויבנו כל אלה הגסס התדורים תמיד : **כשהוא כורע**
באבות ובהודאה כורע בצורך זוקף את עצמו כשהוא מזכיר את השם על שם ה' זוקף כפופים (תלמיס קמו) : **נחת** . לשון הכנעה :
כחזרה

[בגמ' סבא וכן נמנחם
נב' בר ארין פירש
כן תורה אכן נומא
עתא ובסוה מג' וע"ז
לא : ובתנא יד : חותה
בר אריא בר אריא ואל
פירש כלום]

[שבת מ:]
יבמות טו' כ"ב
קטא דחולין ד'
(זה קולא)]

נקמן מ:

הנהיגה

חב"ה

(ה) נב'

דחמרא הוא

פתח :

(ב) רשאי ד"ס

סייט כד דהא

ברכת :

נקמן מ:

[עלי יל]

ע"ז

בכ"ז

[מנינה יד]

ע"ז

גליון

דש"ס

תוס' ד"ה לא

כו' לחומרא

טו ולא שייך

הכל לומר ספק

לחלל כלל ברכה ע"ס

ואלא הוה חסד

על עשה ע"ס אבותיו

הוא שהולכים ממזרחים וקבע להם הים והעברים וברכת אמת ואמונה מדבר בה אף על העתידות שלטו מלפנים שיקיים לנו

הבטחתו ואמונתו לגאלנו מיד מלכים ומיד עריצים ולשום נפשנו בחיים ולהדריכנו על צמות אויבנו כל אלה הגסס התדורים תמיד : **כשהוא כורע**

באבות ובהודאה כורע בצורך זוקף את עצמו כשהוא מזכיר את השם על שם ה' זוקף כפופים (תלמיס קמו) : **נחת** . לשון הכנעה :
כחזרה

הוא שהולכים ממזרחים וקבע להם הים והעברים וברכת אמת ואמונה מדבר בה אף על העתידות שלטו מלפנים שיקיים לנו

הבטחתו ואמונתו לגאלנו מיד מלכים ומיד עריצים ולשום נפשנו בחיים ולהדריכנו על צמות אויבנו כל אלה הגסס התדורים תמיד : **כשהוא כורע**

באבות ובהודאה כורע בצורך זוקף את עצמו כשהוא מזכיר את השם על שם ה' זוקף כפופים (תלמיס קמו) : **נחת** . לשון הכנעה :
כחזרה